СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 27. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 4-го лютого 1942. No. 27. Jersey City, N. J., Wednesday, February 4, 1942 VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

Ґен. МекАртур Відбив Наступ Двох Японських Дивізій - Сінгапур Весь Час Під Обстрілом - Німеччина Висилає в Україну Свіжі Сили, Щоб Спинити Советський Натиск

СЕНАТ УХВАЛИВ 26 І ПІВ БІЛІОНІВ НА ПОТРЕБИ МАРИНАРКИ

ВАШИНҐТОН. — По двогодинній дискусії над новими фінансовими запотребуваннями, сенат ухвалив $26,495,265,474 для потреб маринарки, цебто $6,517,300,000 більше як це була ухвалила палата послів. Ця надвижка призначена на 23,354 більше літаків як це було зразу упляновано. Отож, призначивши перед кількома днями 12 і пів біліона на потреби армії, а тепер 26 і пів біліонів на видатки маринарки, Конґрес призначив в останніх десятьох днях кругло $39,021,137,948 на збройні сили Америки. Від 1. липня 1940. р. по нинішний день на воєнні потреби пішло, згідно з заподаннями буджетового бюра, кругло 116 біліонів долярів.

НАКС ПРО ЗАВДАННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ

ВАШИНҐТОН. — Полк. Ф. Накс, секретар маринарки, зізнаючи перед сенатським комітетом запотребування, твердив, що американська фльота стоїть в обличчі кольосальних та історичних завдань. Він говорив, що велике число менщих кораблів довозить достави до Великої Британії та Советської Росії. Тепер цій фльоті припадає рівнож завдання возити воєнні достави через Тихий Океан на Далекий Схід. Дотого шляхи, якими йдуть ці достави, повні небезпек. Тому американська фльота мусить бути теж і відповідно узброєна, щоб могти стрінути евентуальну небезпеку та її усунути. Та не зважаючи на це, твердив секретар маринарки, американська фльота зуміє виконати поставлене на неї завдання.

БУДЕМО ВОЮВАТИ ПІД ДВЕРИМА ВОРОГА — КАЖЕ АДМ. НИМІЦ

ГОНОЛЮЛЮ (Гавайські Острови). — Адм. Честер В. Ниміц, начальний вожд американської далеко-східньої фльоти, в посланні до американського народу заявив, що американська фльота використовує кожний корабель не тільки на те, щоб охоронити Америку, але також, щоб „перенести цей конфлікт перед самий поріг ворога". Він рівнож заявив, що в очайдушньому нападі американської фльоти на японські бази на островах Маршал і Ґілберт брали участь всі роди кораблів, як теж літаки.

ГЕЛИФЕКС ПРО ПОВОЄННУ СУДЬБУ НІМЕЧЧИНИ

НЮ ЙОРК. — Лорд Гелифекс, британський амбасадор, говорячи на бенкеті церковного клюбу в готелі Волдорф-Асторія, заявив, що одним з найважніщих завданням аліянтів по виграній війні буде проблема реорґанізації німецького народу. Ця проблема є дуже делікатною, й тимбільше важною. На думку британського амбасадора лиш основне перевиховання німецького народу може евентуально принести розвязку цього пекучого питання, що зробити з тим народом по закінченні теперішньої війни. Таке перевиховання йшлоб по лінії респектування та пошанування суверенних прав інших народів.

ЧІЛЄ ПЕРЕД НОВОЮ ПОЛІТИКОЮ

САНТІЯҐО (Чілє). — Останний вислід президентських виборів приніс побіду для Хуана Антонія Ріоса, який в найкоротшому часі перебере урядування. Очі обох Америк звернені тепер в сторону ново-вибраного президента, бо це від нього залежить, чи Чілє зірве негайно дипльоматичні зносини з Державами Осі. Його рішення тимбільше важне, що ще тому два тижні він заявив американським кореспондентам, що він не є за зірванням з Державами Осі, хоч хоче співпрацювати із Злученими Державами Америки. Причиною такого становища нового президента є страх за це, що по зірванні з Державами Осі Японія може негайно виповісти війну та почати бомбардування чілійського побережжа з Тихого океану.

ПОРОЗУМІННЯ ЩОДО ВИМІНИ ДИПЛЬОМАТІВ

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту повідомляє, що між американським урядом і Державами Осі прийшло до порозуміння в справі виміни дипльоматів заінтересованих сторін. Виміна американських дипльоматів за дипльоматів Держав Осі матиме місце в столиці Портуґалії, Лізбоні; знова з японськими дипльоматами в Люренко Маркез, Портуґальська Східна Африка. Крім тих німецьких і італійських дипльоматів, що були в Америці в останніх часах прибули ще дипльоматичні та консулярні представники Держав Осі з Полудневої Америки. Всі вони тепер перебувають в Злучених Державах Америки та будуть вимінені в тому самому часі. Їх перевезуть на американському кораблі до Лізбони, звідкіля заберуть тих американських дипльоматів, що видалені з Держав Осі.

МЕКАРТУР ВІДБИВАЄ ДАЛЬШІ НАСТУПИ

ВАШИНҐТОН. — Департамент війни подає, що війська ґен. Доґласа МекАртура відбили наступ двох повних японських дивізій з великими для наїздників втратами. В наступі брали участь 16. та 65. японські дивізії під командою ґен. Нара, який хотів зломати американські лінії фронтовим наступом як теж флянковим маневром на обох крилах Півострова Батаан. Ґен. МекАртур, у звідомленні до Вашинґтону, характеризує ці намагння японців зломати американські оборонні лінії як „розпучливі випади", одначе признає, що японські вояки билися дуже хоробро. Тих полонених, що попали в американські руки, трактується з усіми можливими зглядами, бо на це, як подає ґен. МекАртур, вони своєю хоробрістю вповні заслужили.

АМЕРИКАНЦІ ЗІСТРІЛИЛИ 9 ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ КОЛО БОРНЕО

ВАШИНҐТОН. — Воєнний комунікат повідомляє, що чотири американські бомбовики, що летіли бомбардувати японські кораблі біля Балік Папан,-Борнео, були перелапані численними японськими літаками. В наслідок того вивязалася воздушна боротьба, в якій американці зістрілили 9 японських літаків, а самі втратили лиш один. Інші американські літаки бомбардували японські конвої на водах Полудневo-західного Пацифіку.

АРЕШТУВАЛИ 500 ЯПОНЦІВ В ЛОС АНДЖЕЛЕС

ЛОС АНДЖЕЛЕ (Кал.). — Федеральні аґенти арештували 500 японців (не-горожан), головно рибалок, щоб тим робом усунути загрозу саботажу з їхньої сторони. Арештовано тільки мужчин, а полишено жінок і дітей. Всі ці японці працювали в рибній індустрії.

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА ПРОНИКАЮТЬ УКРАЇНУ

БЕРН. — Хоч німці повели сильні протинаступи це не здержало советських військ в полудневій Україні і вони поступають далі вперед. За останній день вони врізались глибше в німецькі позиції і дістались до міста Гаврилівки. Здобули також місто Артемовськ. Советські кола заповідають, що цею офензивою вони увільнять щонайменше цілий Донецький Басейн. Німецькі кола стверджують тяжкі бої на полудни України, не звертаючи уваги на велику студінь і сніговиці. Советські кола стверджують, що Теодозію, на Кримі, під натиском німецьких сил вони мусіли опустити „кілька днів тому".

НІМЦІ В ЛІБІЇ ПОСУВАЮТЬСЯ ВПЕРЕД

КАЙРО. — Німці в Лібії далі сунуться вперед. Вони вже зайшли на 115 миль на схід від Бенґазі та дійшли до околиць Слонта. Проте британські кола не уважають цього за загальну німецьку офензиву ґен. Ромеля, бо Ромель не міг дістати більших скріплень з Европи потрібних для такої офензиви. Якщо Ромель міг взагалі посунутись так далеко, то лиш тому, що йому пощастило захопити декілька британських складів ґазоліни. Коли ті запаси вичерпаються Ромель готов знайтись в дуже скрутній ситуації, припускають британські кола.

БОРОТЬБА БІЛЯ СІНҐАПУРУ

СІНҐАПУР. — Японські війська почали щільно облягати Сінґапур. Британці своїми гарматами знищили декілька японських пунктів, а також один парохід наладований військом. Японці масово налітали Сінґапур літаками і його бомбардували. Запалили при тім кілька будинків, які пожарна сторожа скоро погасила.

БОЇ В БУРМІ

РАНҐУН. — Японські війська пробували у великій масі передертись через широку ріку Солвін, над якою стоять британські позиції. Британці відкрили по них гарматний вогонь, а також британські літаки почали їх сильно бомбардувати. Згинуло багато японців, лише деякі малі частини продерлись на другий берег. Головна японська сила, одначе, таки завернула назад.

ЦЕ БУВ КОЛИСЬ ФОРТ.—Розбитий гарматами вхід до військових бараків в одному з італійських фортів в північній Африці. Форт займають тепер британці, але їм поважно загрожують наступаючі зо заходу німці.

ГОСПОДАРСЬКІ ТРУДНОЩІ НІМЦІВ В УКРАЇНІ

СТОКГОЛЬМ. — Німецькі кола застановляються над тим, як обсіяти величезні східні простори, зокрема Україну. В Україні майже вся господарка за часів большевиків була сколектована і змоторизована. Відступаючи з України большевики, або вивезли більшість господарських машин, або їх знищили. Тепер на Україні нема чим обробляти поля. Негайно треба 30,000 тракторів для обрібки українських територій, а до того треба пять міліонів тон ґазоліни. Німці не мають ні тракторів, ні зайвої ґазоліни, не кажучи вже про насіння, якого також на Україні брак, бо його вивезли, або знищили большевицькі власти. В обличі цих фактів Україна для німців не дасть безпосередних користей, а навіть в першім році готова уявляти собою певне обтяження. Німці рахують, що щойно на дальшу мету користуватимуть з України.

ПОСИЛКА НОВИХ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК НА СХІД

СТОКГОЛЬМ. — Німецька військова команда поспішно висилає на східний фронт нові резерви, які мали бути післані туди щойно на весну, в ціли розпочаття нової весняної офензиви. Команда посилає ті війська вже тепер тому, бо советські війська натискають на німців і після всякої правдоподібности Совєти розпічнуть загальну офензиву проти німців вже незадовго, десь в половині місяця лютого. Памятаючи про те, що советська команда кілька разів німців одурила й видобула нові резерви навіть у той час, коли німецькі ґенерали були певні, що Совєти цілком розгромлені — німці тепер не хочуть ризикувати і кидають на фронт свої великі резерви.

МАРШАЛ ҐЕРІНҐ В ІТАЛІЇ

БЕРН. — Німецький маршал Герман Ґерінґ удався до Італії, щоб там оглянути полудневі італійські бази і поговорити з італійськими військовими колами. Преса не згадує точно, про що він говорив з італійськими провідниками, але добре поінформовані кола є такого переконання, що та поїздка стоїть у звязку з плянованою офензивою Держав Осі на Середземному морі, зокрема зо спробою здобути британську базу на Середземнім морі, остров Мальту. Від кількох тижнів літаки Держав Осі безнастанно бомбардують той остров старaючись у той спосіб „розмягчити" його залогу. Як кажуть добре поінформовані кола велику частину своеї повітряної фльоти німці в останніх часах перенесли з советського фронту до італійських полудневих баз. Ті літаки піддержують також німецьку армію Ромеля в Лібії.

ІРЛЯНДІЯ ДІСТАЄ ЗБРОЮ ВІД БРИТАНІЇ

ДАБЛІН. — Хоч ірляндський премієр Де Валера нарікає на британців, що ті розділили Ірляндію на дві частини, проте він тепер признався, що від Британії Ірляндія постійно дістає зброю. Цей факт викликав в політичних колах глибоке враження. Бо він означав би, що Британія з одного боку погодилась на захования невтральности Ірляндії, а з другого повірила запевненням Де Валери, що ірляндці будуть оборонятись зброєю, якщоб німці захотіли наїхати на їх край.

НОВІ БОМБОВІ ВИБУХИ В ФРАНЦІЇ

ВІШІ. — Німецькі окупаційні власти в Парижі подали до відома про розстріл шість осіб за підкладання бомб під ріжні військові обєкти. Також повідомлено про висилку сотки осіб, названих „жидівськими комуністами", на схід Европи. Німецькі власти роблять натиск на французький уряд в Віші, щоб той таки приступив до тісної співпраці з німцями. Бо мимо запевнень з боку деяких міжнародних кол маршал Петен таки з німцями не дуже хоче співпрацювати.

ЕСПАНЦІ СКЛАДАЮТЬ ВІЗИТУ БРИТІЙЦЯМ

ҐІБҐАЛЬТАР. — Відносини між еспанцями і британцями видно не дуже напружені, коли військовий ґубернатор Альґесіра, ґенерал Ортіз, відвідав разом з членами свойого штабу команданта британської твердині Ґібральтару, ґенерала Ґорта. Відвідини мали приятельський характер і ґенерал Ґорт задержав своїх гостей на спільний полуденок. Після того він повіз їх до британських військових барків, де баталіон віддав почесть еспанським гостям.

„НАПАД" НА БРИТІЙСЬКУ РАДІЄВУ СТАЦІЮ

ЛОНДОН. — Заправляючись до можливої оборони проти німецького наїзду британські війська домашньої оборони нераз виконують „напади" на ріжні обєкти, щоб переконатись, чи ті обєкти добре стережені. Цей раз вони напали на головну британську радієву стацію і без опору її „здобули". Як показалось та стація була дуже зле стережена. Щобільше, двох нападаючих вояків дістались до нутра на фальшиві пропуски, на яких виділи підписи „Адольф Гітлер".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить писати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Відповімо й Вияснимо!

Большевицькі аґенти беруться, як вони самі пишуть, „алярмувати" американсько-українське громадянство, а зокрема читачів „Свободи" і членів У. Н. Союзу, з приводу тих ріжних донесень і сплетень, а теж і калюмній, що появились у деякій пресі, що гонить за сензаціями, чи покористується для новинок такими шматами як „Ди Авр".

Як знаємо, кампанія проти „Свободи" і У. Н. Союзу та поодиноких наших діячів ведеться не від нині й то самими найогиднішими засобами. Давніше ми на таке відповідали і справи вияснювали, а тепер ждемо, що на це все скаже влада.

Очевидно, що в своїм часі ми все це дуже докладно передамо до відома загалу. Але коли це станеться, то про це не будуть рішати У. Щ. Вісти. Себто ті большевицькі брехуни, що свідомо поширюють кримінальні брехні, хіба на те, щоб вносити в громадянство заколот, нарушувати загальний спокій та іти таким поступованням на руку ворогам нашої держави. Бож сам президент Рузвелт і влада є виразно проти такого поступовання. Самі вони звертають нам увагу, що держава має відповідні засоби, щоб дати собі зі всім раду. Отже, замісць писати по газетах брехні про чиюсь нельояльність, краще донести урядовим чинникам, щоб вони такі речі провірили. А вже ті чинники знатимуть, що робити. А як вони щось проголосять, тоді й преса зможе вже писати свобідно, бо матиме якісь факти. Тому краще і дійсно патріотичну роботу зроблять У. Щ. Вісти, коли будуть писати про те, що вже сталось, як от про розвязані владою в Канаді большевицькі орґанізації й сконфісковане їхнє добро та запроторення большевицьких провідників до концентраційних таборів, бо це вже є дійсність, бо так сталось. І добре зроблять У. Щ. Вісти, коли напишуть, що навіть те, що Велика Британія помагає Советам, не відтягає канадійських комуністів від протидержавної роботи, бо вони навіть ще й тепер ведуть розкладову роботу серед канадійської армії, як виходить з найновіших донесень. Отже, замісць „валяти дурака" і все те збувати мовчанкою, та очернювати інших, У. Щ. Вісти краще зроблять, коли будуть менше інтересуватись „Свободою" і У. Н. Союзом, а більше темною протидержавною большевицькою роботою.

Ми знаємо безпощадність наших ворогів, що задля орґанізаційної чи ґрупової конкуренції, чи особистих користей і амбіцій, пішли тепер проти нас „спільним наступом", думаючи, що воєнні обставини допоможуть їхнім брехням стати правдою. Та ми вже заявили, що маємо повне довіря до нашої влади. Знаємо, що вона заставлена те все розсліджувати. Це природне, особливо в таких часах як теперішні. Але ми самі не почуваємось до ніякої вини. І ніхто не представив нам ніяких обвинувачень. Большевицькі запити не є для нас ніякими запитами. Зате свому народови цілком певно усе вияснимо, нічого не закриваючи і не затаюючи, але як тільки це буде можливе і потрібне з огляду на загальне добро, бо це є рішальне, а ніщо інше.

ВЕЛИКИЙ ЧОЛОВІК ДО ВЕЛИКОГО НАРОДУ

Ніхто з самих британців не сумнівається, що Велика Британія переживає важкий і критичний момент. Бож треба поглянути тільки на те, що діється на Далекому Сході, на Маляйськім півострові, а особливо в Сінґапур, щоб зрозуміти, що це іде наступ на цілу Британську Імперію, на самі основи її світового панування. А коли ще взяти під увагу важні хвилеві невдачі, а вони таки є, то не легко в такому положенню ставати премієрови міністрів до звіту в парляменті перед послами, як це було тому кілька днів з Чорчилем. І то навіть тоді, коли є нагода закомунікувати послам і цілому народови, що маєтся при боці такого сильного друга як Злучені Держави і запоруку, що „єнки надійдуть", або точніше, що вже надійшли, щоб разом наступати на ворога тут і на европейських побоєвищах.

У звіті прийшлось Чорчилеві говорити про невдачі, що є наслідком ріжних недомагань, в тому теж і самого уряду. І де є такий нарід, де провідник міг попросту сказати, що великі недомагання були і є, і що за них треба в першу чергу винувати його самого...

Де є такий нарід, де провідник заплевнив послів, що таких помилок і недомагань буде не більше, і, як виглядає, теж і з того вини, і не зважаючи на те все — дістає таке вотум довіря, якого він ще мабуть ніколи не дістав, коли іде про чисто голоси у парляменті.

Ось таким чоловіком є Винстон Чорчил, британський премієр, а таким народом, що так поступає — є британці. І важне ще й те, що коли вони, себто британці, зачали натискати на провідника і казати йому у теперішній кризі усувати всіх тих, що є денебудь при впливах, а які причинились були до мирової політики покійного Чеймберлина і Мюнхену, то їм їхній провідник відповідає, щоб не шукали офірних кізлів, а памятали, що в тому самому часі більшість британців була за те саме, себто за замирення, за переговори з Гітлером.

Ми наводимо ось ті, назагал цілком незначні, моменти з останньої промови Винстона Чорчила, щоб тим вказати на ті великі цінности, що є в характері британців і їхніх провідників, а які є у великій мірі тайною їхніх успіхів. Не диво, що до такого народу може промовляти провідник в такий спосіб, як промовляє Чорчил, що то постійно підкреслює, що він нічого не може дати і приобіцяти крім віри в перемогу, опертій на тому, що ввесь нарід дасть свою кров, свою працю, свій піт і свої сльози на те, щоб можна було перемогти.

Ось за таку „програму" дістає Чорчил від свого народу поперття і довіря. Чи такий нарід може програти? Чи його віру в перемогу може захитати та чи друга невдача?

ДОЛЯ ПОЛЬЩІ

Польща нині переживає дуже важкі часи. Тяжка рука окупанта придавила цілий нарід і роздавлює в ньому все, що найкраще. Десятки тисяч польської інтеліґенції знаходиться нині по німецьких тюрмах. Тюремні власти, як подають польські ґазети, знущаються над тим цвітом польського народу, побивають тяжко вязнів, копають чобітьми як ті валяються по землі з болю, а понадусе — завдають тяжкі моральні муки, прозиваючи їх ріжними обидливими назвами, включно до таких простацьких як „ді польніше швайне", себто „польські свині".

Розуміємо тяжке положення поляків і як люди, їм співчуваємо. Та при тому хочемо зазначити, що подібні муки переходив український нарід і під Польщею. Зокрема впродовж довгих літ поміж останньою світовою війною і теперішньою. Тодішна окупаційна польська влада теж катувала українців, десятками тисяч саджала їх до тюрем, в тюрмах тортурувала, копала чобітьми в зуби, в ребра, а нераз, як ось сталось з Басарабовою, добивала їх на смерть. Також з морального боку завдавала тим вязням величезні муки, визиваючи їх ріжними простацькими назвами, серед яких на першім місци пишалася назва „русінське кабане".

Отже розуміємо добре терпіння поляків. А коли згадуємо при тім і про терпіння українців, то робимо це не з дешевих почувань, мовляв, „добре вам так", тільки на те, щоб з тих тяжких терпінь заставити поляків витягнути належну науку.

Серед багатьох поляків існувала впродовж віків якась звіряча ненависть до українців, котрі, зчерги, відплачувались полякам часто тим самим. Деякі поляки готові поспішно твердити, що було навпаки, що звіряча ненависть існувала серед українців до поляків, а поляки тільки деколи відплачувались тим самим. Коли так, то хай ті поляки щераз провірять історію і для власного вжитку випишуть собі факти — скільки то разів українці боролись за польські інтереси, а скільки поляки боролись за українські?

Та звіряча ненависть була причиною тертя поміж тими двома народами, а не якісь справжні національні політичні ріжниці. Коли ходить про політику і про долю обох країв, то та доля не лиш не мала і не має ніяких засадничих противенств, а має багато спільних інтересів, підтягнених вже давно Шевченком, які вказувалиб, що оба краї повині себе політично піддержувати.

Польща знаходиться між двома тяжкими і небезпечними ворогами — Німеччиною та Советами. Хоч хвилево між Польщею і Советами існує мирний договір, але ніхто з польських державних мужів себе не дурить, щоб Советам можна було довіряти. Росія, царська і советська в минулому завдала Польщі не один важкий, а то й смертний удар. Вона нераз кидалась немов шакаль на ослаблену польську державу і захланно вигривала з неї найбільші куски. А про удар сталінської Москви у спину Польщі в 1939 р. Станислав Ґрабскі, відомий польський державний муж, що все відзначався майже звіринним українoжерством, а супроти Москви придержувався засади „пан з паном зна сен", пише в нюйорськім „Новим Сьвеце" з 27. січня ц. р., що поляки перед нападом німців „боронилисяб далеко довше, якщоб не удар завданий східним сусідом".

Відношення Москви до Польщі може символізувати недавня смерть бувшого польського премієра, А. Пристора. Його арештували большевицькі власти і запроторили в тюрму, в якій він помер. А. Пілсудська пише в „Новим Сьвеце" з 28. січня ц. р. таке: „Пристор помер в Орлі. Помер дивним бігом обставин в тім самім дні, в якім мав відзискати волю. Помер, також дивним збігом обставин, в тім самім Орлі, а не знаю, чи часом не в тій самій тюрмі, в котрій перед літами, закутий в кайдани, був давлений царським урядом за боротьбу про право для робітників і селян". Кінчить А. Пілсудська ту статтю: „Змучений вже життям, стертий каторгою і працею, вернув по смерть до тої самої тюрми, котра перед роками була етапом на його шляху до вільної батьківщини".

Москва, не звертаючи уваги на хвилеве паперове признання, дане Польщі, далі являється для поляків небезпечним ворогом, не менше грізним від самої Німеччини. Найкращим положенням для поляків булоб те, якщоб ті два вороги були ґрунтовно і настало ослаблені. Після всякої правдоподібности ґрунтовне і стале ослаблення Німеччини наступить по теперішній війні, вигрaній аліянтами. Але хто довершить ослаблення Москви?

Під тим оглядом політика українців і поляків моглаб себе знаменито доповняти і то так, що оба народи виходилиб на тім добре. Цей напрямок для обох народів підказує холодний розрахунок. Але чи ці два народи в своїх відношеннях руководяться холодним розрахунком?

На це питання поляки відразу звалять вину на українців і скажуть: „Ви все були проти польської держави, проти польськости. Ви не хотіли політично винародовитися і признати себе польськими громадянами та як добрі громадяни для Польщі працювали. Тому ми мусіли вас нищити". Українці на це запевнятимуть, що такий підхід цілковито хибний, Правда, українці не дуже поривалися працювати для польської держави, бо вони хотіли і хочуть працювати для своєї власної держави. Зрозуміло, що вони не хочуть винародовитись політично ні культурно, бо вони є занадто вироблeним і скристалізованим народом, щоб такому винародовленні улягати. Правда, деякі території, лежачі між поляками і українцями є так перемішані, що вони з обох боків моглиб викликувати певні претенсії. Ті спірні питання треба розважно розвязувати. Польща по першій війні мала силу надати тим спірним питанням розумну розвязку, але вона цю нагоду скапарила і своїм провокативним поступованням відносини поміж двома народами ще більше завоґнила.

Чи дальше співжиття між тими двома народами можна буде уложити на розважних розумових і корисних засадах? Важко на це відповісти. Коли вірити польському публіцистови І. Матушевському, то поляки в зносинах з іншими народами взагалі не руководяться розвагою і розумом, тільки ірраціональними відрухами, „шаленістю". В згаданім вже числі „Нового Сьвяту" він пише: „Існує і повторяється вже здавна дивне та незаперечене явище: в кожнім поколінню польського народу знаходиться багато людей, котрі волять іти на смерть, ніж жити спокійно в неволі. Ті люди не хочуть, не уміють попросту жити тоді, коли ними рядять чужі, коли на вулицях польських міст удержує порядок німецький шуцман, або коли тими вулицями переходять козацькі сотні. Якесь невисказане почуття обиди і муки, ганьби і терпіння виповняє тоді душу багатьох поляків з такою силою, що вони хапають за зброю".

Кажучи ці в засаді гарні слова той сам п. Матушевскі водночас домагається для черговoї Польщі не лиш всіх її передвоєнних границь, разом з близько віськома міліонами українців, двома і пів міліонами білорусів і поважним відсотком литовців, німців і інших народностей, але домагається в додатку також цілих Східних Прусів. Він передвоєнне польське населення, що разом з тими вичисленими національностями виносило 35 міліонів, називає більшости польським. А тим дає доказ, що ті гарні слова про волю відноситься не лише до польських територій, але й до чужих. І та воля означає волю для польського елементу, а не для автохтонного. А далі він говорить:

„Коли потреба вольности є шаленством — в такім разі польський нарід є шаленим. Польський нарід нераз деколи так розважав і пробував себе вилічити з шаленства... Даремно".

З таким „шаленим" народом, зрозуміло, важко навязати добросусідські зносини. Бо гарні засади про волю, національну честь, компроміс — він зрозуміє по своєму. Згадавши про волю, він думає про волю для тих польських елементів, які живуть на „кресах" і які можуть бути і часто є в значній меншости. Згадавши про національну честь, він думає про „культурну місію", про поширення польськости там, де живуть поляки в меншині і де та польськість не є дуже пожадана. Згадавши про компроміс, він вимагає від свого сусіда, щоб той в усіх точках йшов на уступки, й ціною свого цілковитого уступства осягав згоду.

Ця „шалена" політика Польщі не приносила полякам багато користи. Ледви, чи котра друга держава на світі зазнавала стільки розборів. Шляхотне почуття ненависти до чужого наїзника не вратувало поляків від довговікової неволі шуцманів і козацьких сотень. Бо те почуття було викривлене національною захланністю і поверненe радше до чужого, ніж до того, що правно належалось полякам.

Факт, що поляки витискають свій культурний вплив на інших головно тоді, а навіть — лише тоді, коли самі знаходяться в неволі, повинен польську провідну верству глибоко застановити. В неволі поляки затрачували свою бутність, безконтрольність, своє „шаленство", а виявляли з себе добрі сторони. Це за старих царських часів між поляками і українцями існували справді приятельські відносини; це за австрійських часів поляки витискали в Східній Галичині більше культурних впливів, ніж за часів власної держави. Те, що поляки здобули за австрійських часів, за своїх власних втратили.

Сумна нинішня доля поляків повинна заставити їх над тими справами глибоко застановитись. Як добрі політики вони повинні самі догадатись, що штучками, підступом, навязанням звязків з поодинокими людьми, чи навіть певними ґрупами, дрібними концесіями — вони не розвяжуть цього заплутаного українсько-польського відношення. Це занадто поважна справа, щоб її можна було так легко розвязати. А розвязати треба, коли в будучому знов не має повторитись те, що вже нераз було:

Поляки нищили українців, а ті тішились, коли поляки падали жертвою якогось третього ворога. Про це останнє згадує національний пророк України, коли говорить: „Ви тішетесь, що Польщу розвалили. Так, Польща впала і вас роздавила". Ось так розумно навчає українців Шевченко. Якби ще так поляки видали з себе національного пророка, щоб сказав їм подібне про те, як їм треба відноситись до національної траґедії українського народу, то тоді, можливо, краще одні одних розуміли і скорше до чогось договорилисяб.

НА СЕЛІ

Повість

(45) М. ШКОЛИЧЕНКА

Пан і візник на-силу повставали з саней і мов не своїми ногами ледви увійшли до прихожої. Уляна Іванівна гукнула на Улиту, в купі з нею роздяга перемерзлих і зараз же почала їх відгрівати. Перш над усе дала обом міцної горівки, уважно оглянула того й другого, звеліла принести снігу, натерла ним руки і ноги перемерзлим і нарешті поклала обох в ліжка, закутавши того й другого найтепліше. Через пів години і пан і візник поснули міцним сном. Уляна Іванівна наглядала за обома, але видимо сон Максима Петровича турбував її, — вона дуже часто підходила до свого чоловіка, прислухуючись, як він дихав, брала його руку і стежила за живчиком. Тому й другому клала під паху тепломір і нарешті післала діда за вчителем.

Незабаром прийшов учитель. Уляна Іванівна попрохала його зїздити у місто за лікарем; той не відмовлявся і зараз же поїхав.

Коли привезли лікаря, Гната у Затишку не було; він виспався добре, смашно пообідав, одягся, запріг коній і дужим та здоровим поїхав до попа. Мисака лікар застав у ліжку, він уже давно не спав і розповідав жінці деякі подробиці, а тимчасом температура його була значно повижчена і сам він виразно почував себе хворим.

Лікар приїхавши грівся спершу і розпитував Уляну Іванівну про хорість її чоловіка. Та пояснила і лікар небавом оглянув хорого. Оглядав він його довго, уважно, алеж вийшовши від слабого, пояснив Уляні Іванівні, що зараз певного сказати не може нічого, що хіба тільки днів через два-три можна буде вгадати, чи у слабого звичайна лихорадка, чи може щось інше.

— А чи дозволите ви покладатись на вашу ласку, що через день-два навідаете хорого? — запитала Уляна Іванівна.

— Конче, пані, конче! Я людина майже цілком вільна, бо ще позавчора тільки оселився в повіті.

— А деж і як знайшов вас наш учитель?

— У повітового вашого лікаря; то мій приятель і товариш по університету і я, поки що, оселився у його.

— Так виб може і не їхали в місто, а пожили у нас з тиждень? На селі стільки діла задля вас знайдеться, що й перелічити не можна!

— З великою охотою! Тим паче, що й мета моя оселитись на сілі, задля цього я кинув навіть велике місто.

— Деж ви жили до цього часу?

— У Москві.

— Алеж ви добре говорите по українськи.

— Не дивно, бо я одніеї з вами ґуберниї, одного повіту навіть, а у Москві прожив через те, що мав думку удосконалити свої знання... От бачите і не знаю, як сказати по українськи — усовершенствувати.

— Вивчитесь, це не так важко, а мене дуже цікавлять ваші слова, чи мета, про яку ви сказали мені, і я дозволю собі запитати вас з більшими подробицями. Кажете ви, що думка ваша оселитись в селі, тобто стати народови в пригоді, алеж як виникла у вас така думка? Чи через те, що в великих містах багато лікарів і вам жити ні з чого, чи мотиви ваші інші? Ви простіть мене, що ставлю такі запитання без жадної обережности, — я звикла говорити про все просто, так як воно є, не прикриваючи ніякими чемними формами, особливо в таких серіозних справах.

— Мені дуже приємно відповідати на такі ваші отверті запитання, тим більше, що й сподівався на таку розмову з вами, бо приятель мій ознайомив мене трохи і з вами і з вашою діяльністю.

Уляна Іванівна почервоніла трохи і промовила:

— Дивно, що мною цікавляться; а проте у приятеля вашого є підстава, бо я нераз уже турбувала його.

— От бачите. Та вже коли на те пішло, то скажу вам більше, — приятель мій так багато писав мені про вас у Москву, що може і це саме немало спричинилося тому, щоб вдише скласти рішинця кинути Москву і їхати на село.

— А ви вже давно скінчили університет?

— Пять років назад.

— На чому ж ви спеціялізувалися?

— Спершу цілком віддався був внутрішнім хоробам, а коли виникла думка їхати на село, то мусів з усіма хоробами знайомитись. На селі треба знати все, — так здається?

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ВІТАЮТЬ... ВОЖДА.

У нюйорському Медисон Сквер Ґардені відбулося віче 20,000 італійських іміґрантів у справі Червоного Хреста. Замітно, що кожну згадку ймени Мусолінія котримнебудь бесідником витано гуканням і свистом.

Звісно, такі річи, як гукання й свистання на адресу Мусолінія легко зарядити відповідною орґанізацією навіть серед яскравих фашистів. Одначе тут свисти й гукання були видимо зовсім щирі, бо бесідниками на вічу виступали люди, так широко звісні зо своїх протифашистівських поглядів, як: посадник Ля Ґвардія, юнійний провідник Люіджі Антоніні, італійський політик Карльо Сфорца.

СЕРБСЬКИЙ „ВОЖД".

Сербський фашистівський „вожд", поставлений на це становище очевидно німцями, подає в своїм часописі, якими способами німецькі окупанти думають держати Сербію для „уряду" ґенерала Міляна Недіча, премієра куклового уряду: німці розстрілюють кожного дня сотки сербів.

Недавно тому німецька команда заповіла, що за кожного вбитого німця розстріляє 10 сербів. Це не помогло, і команда заповіла розстріл 20 сербів. І це не помогло й команда загрозила розстрілом 50 сербів.

І це видно нічого не помагає, і ґенерал Мілян Недіч, оточений з усіх боків ворожими до нього сербами, є бранцем у рідним краю, над котрим він хоче панувати.

ТЕЖ КОМУНІСТКА.

Німецька команда в Сербії називає всіх, що їй противляться, комуністами.

Недавно тому німецький часопис у Сербії в донесенні про розстріли й вішання сербських повстанців подав був, що між жертвами є одна 9-літня дівчина, котру страчено за „комуністичну діяльність".

Яку комуністичну діяльність могла вести 9-літня дівчина, не важко догадатися. Хіба таку як фільмова зірка Шорлі Темпел.

ВОЖД З ЛАСКИ ВОЖДА.

Відкун Квіслінґ нарешті удостоївся давно бажаного титулу: став начальником норвезького уряду.

Ждав на нього справді довго. Ще 9. квітня 1940. року кричав Квіслінґ: „Аліянти поповнили страшний злочин насильства, і німецький уряд подав Норвеґії ласкаву поміч". Він натякував видно на німецькі літаки, що зявилися над Норвеґією, щоб її заняти. І німці заняли Норвеґію, і Квіслінґ був певний, що він стане норвезьким „фірером". Та Гітлер поступав обережно: і мав слушність, бо Квіслінґ щоправда обєднав норвежців, але не за Гітлера, а проти Гітлера. І норвежці дивилися на Квіслінґа не як на „вожда", а як на зрадника. Та попробувавши правити Норвеґією на ріжні способи, при помочі німців, німці нарешті знову прозріли й пробують тепер правити її рукою Квіслінґа.

Та чи потрапить він доконати щось більше, ніж доконали його передники-німці? Відповідь на це можна найти вже хочби в тому, що віддання урядування Квіслінґові відбулося в фортеці, себто за грубезними мурами, численними гарматами, скорострілами й за тисячами вояцьких плечей.

ВІДДАЛИ РІДНИЙ КРАЙ?

Певного роду публіцисти поширили в Америці переконання, немовби норвежці віддали свій край німецькому наїзникові без боротьби.

Цю справу порушує тепер відома на ввесь світ норвезька письменниця Ундсет, у книжці „Поворот до будучности". На основі власного спостереження вона стверджує, що норвежці боролися як льви. Коли вони мовчали про цю боротьбу, то тому, що норвезьці все воюють мовчки, без крику: „Норвезькі війська, коли вони воювали, були мовчаливі, як гори".

НАРОДНІ ВДАЧІ.

Під тим оглядом норвежці різко відріжняються від німців, про котрих Ундсет пише, що горди наїзників атакували малу норвезьку армію з диким ревом.

Чи не завдяки цьому ревові поширилася думка, що вояки, які ревіли, як льви, певно й билися, як льви?

ВДЯЧНІСТЬ ПО НАЦІВСЬКИ.

На думку Сіґріди Ундсет, німецька армія завдячує перемогу над невеличкою норвезькою армією головно своїм воякам, що знали Норвеґію, її народ, його мову, звичаї.

Звідки знали це німецькі вояки? Пані Ундсет показує, що, коли в Німеччині по закінченні першої світової війни вибухла нужда, норвежці приняли до своїх домів молодих німців на прокормлення. Пізніше з норвезької гостинности користали німецькі „перелетні птиці", як себе називали члени німецьких молодечих клюбів. Вони приходили кожного літа до Норвеґії тисячами, без гроша, але певно з фотографічними апаратами. Вони мешкали по норвезьких фармах без заплати, брали від норвежців одіння, їду.

Тепер ці німці віддячилися своїм норвезьким добродіям за гостинність: вони були передовими в німецькій окупаційній армії.

НІМЦІ ЧИ НАЦІСТИ?

Цікаве питання можна завдати собі, читаючи про німецьку інвазію Норвеґії. Чи цю потворну вдячність треба приписати німцям, чи націстам? Іншими словами, чи німецькі наїзники тому не бачили нічого мерзенного в наїзді на своїх добродіїв, бо таке приймає їх німецький народний характер, чи може німці були би інакші, якби не націстична фільософія?

Пані Ундсет не розглядає цього питання, але воно має велике значіння не стільки для ведення війни, стільки для питання мира, як він наступить після неї.

Якщо німці й без націзму так розуміють вдячність для своїх національних добродіїв, як її розуміли німецькі наїзні війська в Норвеґії, то чи поможе щонебудь перемогти самий націстичний уряд?

ПАНИ ЧИ РАБИ?

Пані Ундсет кидає цікаве світло на націстичний погляд на німецький народ як народ панів, „герренфольк". Цій націвській думці про німців як про пануючий нарід противиться власне факт „наїзду" німецької молоді в Норвеґії в часі нужди в Німеччині: адже люди, що почуваються пануючою нацією, не будуть промовляти до людського милосердя.

Пані Ундсет каже, що нема таких людей, щоб так хитро нарікали на свою біду, як власне німці. Як лише вони не мають сили, щоб показати себе панами, вони негайно беруться за скавуління для розбудження милосердя.

Чиж це признаки пануючої нації?

ПРЕЗИДЕНТ РУРВЕЛТ НА СВОЇ 60. УРОДИНИ. — Світлину знято в Білому Домі. Його особистий лікар заявив, що здоровля президента таке добре, що його стан важко описати.

Звіт До Населення

(Це є перша з трьох статей, в якій подано головні точки Звіту до Населення, звіту про поступ в обороннїй підготовці, виготовленого на вимогу Президента Рузвелта Бюром Фактів і Чисел).

Історія воєнної продукції за минулі 18 місяців та що повинні робити Злучені Держави для осягнення значної збройної переваги докладно обговорюються в Звіті до Населення. Цей звіт виготовив та видав на домагання президента Рузвелта Арчибалд МекЛіш, директор Бюра Фактів і Чисел.

Тільки „мобілізованням кожного можливого чоловіка, жінки, доляра та річи — кожного закладу, знаряддя, машини та найменшого кавалка матеріялу" може бути збудована достаточна продукційна можливість, говориться у звіті.

З головних точок:

Було покладено основу програми збросння такого розміру, якого ні одна інша країна ніколи не доконала.

Цього року буде вироблено три рази стільки зброї, скільки було зроблено за 18 місяців від червня 1940. до кінця 1941. року.

Цього року продукція аеропланів і тенків в Злучених Державах буде рівною Гітлерівській за всі три роки перед 1939. роком, коли він підготовлявся до світового завойовання.

Воєнні видатки підскочили з річного рівня на два біліони долярів на 1. липня 1940. року до рівня майже 20 біліонів долярів на 1. грудня 1941. року. Вони мають досягнути 48 біліонів цього роду, більше ніж 60 біліонів в слідуючім році.

Вироби арсеналу демократії пливуть або будуть плисти у всі закутки світу, де вояки й моряки демократії бються з Державами Осі.

Продукційна програма Злучених Держав, як подається у Звіті до Населення, показує кожну ділянку війни. В звіті підкреслено, що зроблено тільки початок. Точна кількість аеропланів, тенків або кораблів, що тепер будуються, не подається з воєнних причин, хоч розмір будівництва є величезний. Продукція тенків та інших воєнних возів є в три рази більшою, ніж рік тому; продукція зброї всіх років майже пять разів більша. Продукція воєнних боєвих аеропланів „піднеслася так, що разом з Великою Британією ми скоро перевищимо випуск аеропланів країнами „осі". Більш важне, що ми матимемо можливість збільшити нашу продукцію до тої міри, що зможемо захопити контролю в повітрі по всіх районах світового змагання". Армія тепер має „чотири роди боєвих аеропланів — найкращі з усіх, досі вироблених поза межами країни". Завдання армії є заосмотрення та розміщення армії в 7,000,000 осіб, найбільшої в історії країни.

Фльота, змагаючись з агресором на Атлянтійському й Пацифичному океанах, швидко стає двох-океанною боєвою силою, замісць традиційної одно-океанної. Будується 15 боєвих кораблів, 11 кораблів-літаконосців, 54 кружляків, 193 нищівників та 73 підводних човнів. Фльота має 2,000 нових аеропланів та приспішує оборудовання нових баз, летунських стацій, доків та інших закладів. Випуск торговельних кораблів скоро буде піднесено на два кораблі денно; будівництво кораблів за першої світової війни є карликовим проти виробництва за теперішньої війни. Коли програма виробництва буде в повному руху, 750,000 осіб будуть виробляти кораблі в Злучених Державах. Підписано контракти на 999 кораблів. Мусить бути знайдена залога для 800 кораблів, так що 25,000 моряків й 6,300 старшин вишколюється для тої служби.

В звіті говориться про заходи для будовання нових фабрик та поширення існуючих; для обернення машинерії мирного виробництва на воєнні завдання. Урядова та приватна індустрія вклали загально 7 біліонів долярів на будування та поширеня фабрик. Виріб сталі має збільшитись на 10,000,000 тон, продукція алюмінія на 700,000,000 фунтів річно та маґнезії на 350,000,000 фунтів. Але навіть ці розміри не є достаточні для завдань 1943 року — 125,000 аеропланів на один рік. Машинове знаряддя, без якого ціла програма загрузла би, вироблялось тільки на $150,000,000 річно до упадку Франції. Цього року виробництво повинно досягнути один і пів біліонів долярів. Переводиться обернення заводів та пристосування малих закладів на воєнну продукцію, подається у звіті.

„Перша перемога нацистів", говориться у Звіті до Населення, „була перемогою над їх власним народом. „Німецькі фабрики утримуються рабською працею. Фабрики демократії мають проводитись у рух вільними людьми, які цінять своє право працювати для кого хочуть, під задовольняючими їх умовами. До війни були страйки. Дорогий час, що ніколи не повернеться, було втрачено. Але тепер представники двох найбільших організацій робітничих, СІО та АФЛ дали запевнення проти страйків, а працедавці приобіцяли, що не буде локавтів у важних індустріях. Воєнна Рада Праці має швидко вирішувати всі непорозуміння.

Пять мільонів робітників вже втягнуто у продукційну програму; протягом шість місяців буде потрібно додаткових пять мільонів. Існуюча індустріяльна армія має бути збільшена в тричі з кінцем року та в чотири рази на закінчення 1944. року. Програма вишколу небувалого розміру має приготовити більшість потрібних чоловіків та жінок. Вже біля 2,500,000 робітників вивчено як обходитись з машинами, які виробляють воєнні речі. Ні одній жінці, вишколеній для воєнного виробництва, не буде відмовлено в праці. Приблизно 500,000 жінок і дівчат вже є на праці, багато з них на аеропляних фабриках.

„Не досить виробляти воєнні речі", говориться у звіті. „Вони мають бути відправлені, і відправлені швидко, залізницями, повітрям, троками, кораблями до місць їх призначення".

Як Поширюють Серед Американців Знання Про Україну?

(В тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи організацій, що будуть закуповувати книжки про Україну і українських людей для американських інституцій чи американських визначних людей).

Озон Парк, Л. Ай., Н. Й. — Відділ 200 У. Н. Союзу замовив три примірники „Історії України" М. Грушевського по анґлійськи та дві книжки Ю. Вернадського „Богдан-гетьман України", призначуючи їх для місцевих бібліотек.

ДВА УКРАЇНЦІ ЕЛДЕРМЕНАМИ В ВІННІПЕҐУ

Винніпеґ належить до більших канадійських міст. Щодо числа населення є він з черги, мабуть, четвертим містом у Канаді, по Монтреалю, Торонто та Венкувері. Числить він 224,000 населення, а з передмістями далеко більше. Українців начисляють у нім око 30 тисяч. Лиш самих греко-католицьких парохій є у Винніпеґу 7, а крім цього є ще три українські православні парохії, одна пресвітеріянська чи радше парохія Злученої Церкви, та крім цього ще одна москвофільсько - православна парохія, в якій більшість творять чи не збаламучені москвофільськими батюшками українці. Міська рада в Винніпеґу складається з 18. радних. Цього року при кінці листопада були міські вибори й українці з північного Винніпеґу потрапили вибрати ще одного радного п. Й. Степняка, бо одного п. В. Скрабу вже мають в міській раді. Оба радні, або елдермени пп. В. Скраба і Й. Степняк, це свідомі українці, а не жадні москофіли, як це мало місце попередніми роками, коли то такого радного нібито українського походження, але комуніста, треба було викидати за обшивку з салі нарад ради, на приказ мейора, за невідповідне поведення і то не один раз, але кілька разів. Крім радного, до міської ради вибрали теж винніпеґські українці одного радного до шкільної ради п. А. Загарійчука, також свідомого українця і б. редактора. Також у міській раді Ст. Боніфейс, що відділене є від Винніпеґу рікою Ред, мають українці одного радного в особі п. Струтинського. 22. листопада м. р. вибрано також у передміськім муніципалі Винніпеґу в Олд Килдонан українського радного, що зоветься Юрко Каришин. Як бачимо, то винніпеґські і підвинніпеґські українці написались цього року знаменито, коли візьмемо під увагу, що і послом до леґіслятури вибрано ц. р. з Винніпеґу, учителя п. Кравчука, поминаючи посла Кардаша, що явно ще не признається комуністом, хоч робить чисто комуністичну роботу.

ТЕПЕР ҐЕНЕРАЛ КНУДСЕН. Військовий суддя Майрон С. Креймер заприсягає Вилйема С. Кнудсена, директора продукції в департаменті війни в Вашингтоні, як поручника-ґенерала. Свідком сцени є секретар війни Стимсон.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

З активности українського відділу А. Ч. Хреста.

В неділю, 14. грудня 1941 р. в годині 3. пополудні відбулася в Українськім Народнім Домі при Мартин вулиці гостина, влаштована українським відділом А. Ч. Хреста.

Програма цеї гостини складалась з двох частин: з гостини срібного чаю й концерту. Програму почато американським гимном, котрий відспівав молодечий дівочий хор (Sodality Chorus), а голова українського відділу А. Ч. Х. п. Марія Сковрон зложила вірність праворови Злучених Держав Америки та потім виголосила вступну промову в англійській мові. Вона сказала, що теперішна війна заставляє нас до праці, не зважаючи на це, чи це буде мужчина, жінка чи дитина. А українське жіноцтво мусить якнайбільше працювати в українському відділу А. Ч. Х. та помагати в кожнім напрямку, де лише наша поміч буде потрібною.

Відтак на перевід дальшої програми покликала голова паню Емілію Запорожець, котра зараз покликала о. Побуцького до проведення молитви. Потім гості почали пити чай та закусувати смачними тісточками, котрі зготовили самі члениці відділу.

Провідниця програми заявила, що голова Американського Червоного Хреста в Дітройт, п. Берес, не може прибути на приняття, бо він дуже занятий. Далі, пані Запорожець в своїй промові заохочувала українське жіноцтво до поширення активної праці при українському відділі А. Ч. Х., бо теперішні воєнні події цього вимагають від загалу американського жіноцтва. І ми не повинні дивитися на працю в користь американської держави як на жертву, але ми повинні виконувати її з великою щирістю й посвятою; ми мусимо бути готові віддати все в обороні тої свободи, яку ми маємо тут в Америці.

Дальше слідувало сопранове сольо („В неділеньку вранці", „Через гору піду" та „Заграй ми цигане старий"), котре відспівала всім нам широко знана місцева артистка-співачка пані Стефанія Цимбаліст. Вона виконала всі три пісні дуже гарно й по мистецьки так, що присутні гості нагородили її рясними оплесками. Акомпаніювала при піяні її донечка Галя Цимбаліст-Мічел.

Відтак глибоко патріотичну промову виголосив о. д-р Тиханський, який згадав тих наших молодих хлопців, котрі з великою посвятою борються з ворогом Америки. Він сказав, що кожний американець і американка українського походження сьогодня готові жертвувати все, щоби побідити якнайскорше ворога. Шановний промовець висловив признання тим жінкам, котрі започаткували таку благородну працю в українському відділі Американського Ч. Х. та сказав, що доложить всіх можливих старань, щоби створити ще один відділ шиття при католицькій церкві в Гемтремк. На ту ціль постарається з парохії закупити машини й дасть їм приміщення в просторій салі під новою церквою.

На черзі виступив дівочий хор під управою панни Стефанії Андрусевич, котрий відспівав „різдвяні американські колядки", „Владико Отче" та „Ой у полі могила". Цей хор під умілим проводом своєї дирігентки та своїх милих мов соловейки голосів, відспівав усі пісні дуже гарно. Сольову партію останньої пісні виконала добре панна Наталя Андрусевич.

Дальше промовив ще о. Побуцький. Він висловив ґратуляцію українському А. Ч. Х. та сказав, що тепер підчас воєнного часу Американський Червоний Хрес являється великим чинником, та приобіцяв при кожній нагоді помагати українському відділові.

А сольо на гармонії „Америка" й „Я є американка" відограла маленька дівчина К. Стембер, котра вивязалась гарно зі свого завдання.

Відтак провідниця програми п-і Запорожець заявила, що нинішна гостина призначена на це, щоб дати признання тим жінкам, котрі віддали для А. Ч. Х. поверх 50 годин своєї праці. Вона сказала, що після американських правил кожна члениця А. Ч. Х. дістає відзнаку, за 50 годин праці або більше, і власне такі відзнаки дістануть також члениці нашого відділу. Отець д-р Тиханський мав ту велику честь роздати членицям заслужені відзнаки при оплесках присутних. Кожна члениця приходила до почесного стола й відбирала свою заслужену нагороду. А було їх числом 13, а саме: пані Стефанія Цимбаліст, Анна Задойко, Розалія Стославська, Емілія Запорожець, Христина Рамачук, Марія Градовська, Марія Седлар, Ольга Каралаш, Марія Сена, Катерина Бурик, Ірина Козаченко, Марія Малиновська й Катерина Хомяк.

Опісля слідувала промова голови української федерації адвоката І. Кузя, котрий закликав до жертвенної праці в користь нашої батьківщини, щоб причинитися до перемоги над противниками та зберегти американську демократію.

Відтак ще на тему теперішних подій говорила підписана та дала заклик до українського жіноцтва, щоб вступало до українського відділу А. Ч. Х. Пані Анна Задойко говорила, що багато, нас матерей віддало своїх синів на оборону американської держави, а багато з нас ще віддасть. Та проте самі матері не повинні сидіти з заложеними руками, але докладати якнайбільше праці при Американськім Червонім Хресті.

Дальше про відділову працю говорила голова відділу пані Сковрон. Вона сказала, що протягом тих шість місяців, від 16. липня м. р. до сьогодня члениці виробили 1,852 годин та виробили кілька соток штук ріжних уборів, котрі вона перевезла до головної кватири А. Ч. Х. та за що дістала велике признання для українського відділу А. Ч. Х.

Приняття закінчено американським і українським гимном. Ця гостина срібного чаю випала вдоволяючо й принесла користь для відділу, бо по скінченні цеї імпрези, вписалось досить поважне число члениць до українського відділу А. Ч. Х.

Слід зазначити, що зараз же того самого вечера створено новий відділ шиття в Українськім Народнім домі при Мартин вулиці, а управителькою вибрано паню Ірину Козаченко.

А Золотий Хрест, відділ 14., дав гроші на одну машину для нового відділу і відділ 292 Українського Народного Союзу також дав на одну машину і там уже члениці зачали свою працю і шиють кожного четверга від години 10 рано до 4 пополудні. Приємно згадати, що це є вже четверта наша ґрупа шиття при українськім відділі А. Ч. Х. в Дітройт. На днях повстане ще пята в Гемтремк, при парохії уже пороблено заходи в цій справі.

Катерина Хомик,
секр. укр. від. А. Ч. Х.

ВИТАЮТЬ ЇХ ЧАЄМ.—Американських вояків, що висіли в Північній Ірляндії, приймають ірляндки чаркою гарячого чаю або кави.

ЗО СПОРТУ.—Вилі Гоп(наліво) й Волкер Кокрен, два найвизначніші грачі в білярда підчас недавної стрічі в Шікаго. Гоп переміг Кокрена.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Закуплено на $4,000 Бондів.

На звичайних зборах Бр. св. Володимира, від. 130., Українського Народного Союза в Ню Йорку, контрольори Дмитро Шагай і Василь Вересюк заявили, що в братській касі знаходиться забагато низькопроцентованої готівки. На внесок контрольора Вересюка ухвалено одноголосно закупити чотири тисячу-долярових "United States Defense Bonds" Serial G. Уряд братства виконав ухвалу безпроволочно. Тим чином Братство сповнило патріотичний обовязок супроти нашої Батьківщини., а для Братства це добрий інвестмент, бо ті чотири "Defense Bonds" принесуть за дванайцять літ тисячу і сорок долярів чистого зарібку для братської каси.

Уряд Братства св. Володимира, від. 130. У. Н. С.:

Павло Стахів, предс.;
Микола Підгайний, касієр;
Катерина Коваль, секр. ф.

Тільки в самих Злучених Державах терміти, згідно з обчисленнями, наносять річно шкоди на $50,000,000.

Виноград плекано початково в Малій Азії, звідки він поширився по цілім світі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЕМПБЕЛ, О. — Місячні збори Тов. Сокіл, від. 218., відбудуться в неділю, 8. лютня, в годині 2. попол., в Народнім Домі. Справи, котрі будуть рішатися, вимагають присутности всіх членів. Не явившийся член на збори заплатить кару після ухвали відділової. — Уряд.

ЙОНҐСТАВН, О. — Місячні збори Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230., відбудуться в неділю, 8. лютого, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі, 525 West Rayen Ave. Всі члени, старші і молодші, мають явитися на тих зборах, бо є важні справи до вирішення. Члени, що ще не мають своїх дітей повписуваних до У. Н. Союзу, повинні обовязково це зробити в тім ювилейнім місяці, в якім будемо святкувати 30-літній ювилей нашого Братства. Покажіть це братерство і приведіть своїх дітей, або й жену! Багато членів стоїть тільки сами в У. Н. Союзі, а решта родини по чужих кутках, а тут є тепер нагода вибрати собі поліси, які хто забажає, а для дітей маємо аж 5 родів обезпечення. Так зробіть дарунок в нашім ювилею та впишіть своїх дітей до У. Н. Союзу. В січні на мітінґу зайшла зміна в уряді: заступником предсідника зістав Іван Баган, а до контрольної комісії вибрано: Іллю Сухого і Івана Дубася. Просимо членів прийти начас, бо потому галя є занята. — За уряд: Іван Бряць, предс.; Мих. Мушинський, кас.; Іван Павловський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 8. лютого, в годині 1. пополудні. Проситься всіх членів прийти на збори вирівнати свої вкладки конечно в Народнім Домі, бо фін. секр. [illegible] особна. Приведіть нових членів до Тов. Сокіл, або скажіть фін. секр., а він запише. Уряд на 1942. рік такий: Семен Постолюк, предс.; Григорій Кісіль, фін. секр. (адрес 3555 East Boulevard); Тимко Кальмук, рек. секр.; Йосиф Клипка, заст. пр.; контр. комісія: Іван Семенчук, Григорій Стефанек; надз. хорих: Онуфрій Васюнек, Григорій Ґалан, Микола Голдер, Іван Семенчук; листоноші: Михайло Федорчак, Стефан Пелех, Семен Дурич, Михайло Лещишин; делеґати до Зл. Орг.: Г. Кісіль, Г. Стефанек; прапорщики: Танас Садовський, Микола Голдер. Тов. Сокіл купило на 200 долярів Бондів Оборони. — Тімко Кальмук.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 251., відбудуться в неділю, 8. лютого, зараз по Сл. Божій. Отже обовязком кожного члена є на ці збори явитися, бо маємо дуже важні справи до полагоджения. Також дається до відома членам, що новий уряд на рік 1942. зістав вибраний такий: Антін Янівський, предс.; Йосиф Жеруха, заст.; Даниїл Пацула, кас.; Йосиф Керик, фін. секр.; Іван Сич, рек. секр.; контр. комісія: Василь Козир, Іван Жолопчук, Іван Третяк; доглядачі хорих: Іван Бабяк і Антін Юха. — За уряд: Йосиф Керик, фін. секр., 1309 Buhrer Ave.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Єдність, від. 163., відбудуться в неділю, 8. лютого, в Клюбі Горожан, 847 Н. Френклин ул. На порядку дня є важні справи до порішення. Тому присутність усіх членів обовязкова. До уряду на біжучий рік увійшли: П. Мельник, пр.; І. Потучко, кас.; М. Паранич, секр. (Адреса: M. Paranych, 1107 North Orianna St.) — С. Гвіздь, бувш. секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Йонкерс, Н. Й. — В дописі, що був поміщений в „Свободі" з 30. січня з Йонкерс, має бути „А. Вовк, секр. 6. відділу У. Н. Союзу", а не 8. відділу, як було подане через помилку. В дописі поставлено на перше місце те, що є тепер найважніше, себто те, що відноситься до оборони краю. Про чесних громадян з Одрехови помістимо радо навіть окремий допис. І то навіть широкий, якщо хто надішле.

ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШОЇ ПОЗИЧКИ ДЛЯ КИТАЮ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт зажадав від Конґресу $500,000,000 позички для Китаю, щоб тим способом зміцнити положення того краю для спільних зусиль поконання спільного ворога. Своє домагання висловив президент в листах до заступника президента Г. Волеса та до спікера Рейборна.

ТАРЗАН, ч. 497. Вмираючий лицар.

В ту хвилину, як пірати увязнили Тарзана, Зеля і Том були також вязнями в домі Ґуйона, куди запроторили їх слуги Ґуйона.

Сам Ґуйон був смертельно ранений. В перший хвилині його уважали навіть мертвим, але його здорове тіло ще боролось зо смертю.

„Приведіть Зелю і Тома до мене", прошептав він слабо до своїх слуг. Ті миттю пішли виконувати волю свойого пана.

„Це гарно", заговорив один з їхніх сторожів. „Тепер ті двоє будуть покарані за те, що були в змові з Вилйеном".